Algirdas Girininkas

JAROS 3-ČIA GYVENVIETĖ

1976 m. tyrinėjant Jaros 1-mą ir 2-rą gyvenvietes, buvo aptikta Jaros 3-čia gyvenvietė. Ji yra Anykščių raj., Kunigiškių apyl., Jotkonių kaime, 300 m į P nuo Jaros 1-mos gyvenvietės, Jaros ir Aluotės upelių santakoje. 1985 m. MAII čia atidengė 124 m^2 plotą. Kultūrinis sluoksnis - geležingas smėlis - aptiktas 1,60-1,75 m gylyje. Jį dengė sąnašinis smėlis su sapropelingų durpių tarpsluoksniais. Šiuos tarpsluoksnius dengė 1932-1933 m., melioracijos metu iš Jaros upės išmestos žemės sluoksnis. Gyvenvietės kraštas prie upės sunaikintas melioracijos metu.

Kultūriniame sluoksnyje aptikta daug netvarkingai visame plote išsibarsčiusių akmenų, medžio gabalų. Matyti, gyvenvietė ne kartą buvo upių potvynių paplauta, nes dauguma radinių, aptiktų kultūriniame sluoksnyje, buvo nebe pirminėje vietoje, o priplauti prie didesnio medžio ar akmens, o vėliau užnešti smėliu.

Gyvenvietėje aptiktos 8 narviškos puodų šukės, kurių molio masėje gausu grūstų šraigių. Puodai I ir C formos, ornamentuoti tik žemiau kaklelių keturkampių "I" formos duobučių įspaudėliais, būdingais Rytų Lietuvos vidurinio neolito Narvos kultūros keramikai. Puodų vidinės sienelės nežymiai brūkšniuotos.

Titnaginių dirbinių nedaug. Tarp jų grąžteliai, peiliai, grandukai, lancetiniai ir rombiniai strėlių antgaliai, pagaminti iš skelčių. Lancetinių antgalių šoninės briaunos, taip pat įstrižai nusklembtos viršūnės pakraštys retušuotas statmenai. Rombiniai antgaliai, priešingai, iš ablejų pusių retušuoti plokščiai. Skaldytiniai netaisyklingi, naudoti šiauroms ir vidutinio pločio skeltėms. Aptikta ir akmeninių tinklų pasvarų, raginio kirvio movelė su skyle kotui, raginis peilis, 2 kauliniai skobteliai.

Pagal aptiktą keramiką ir kitą inventorių, Jaros 3-čia gyvenvietė priskirtina Narvos kultūrai, datuotina viduriniojo neolito laikotarpiu.

Gyvenvietės kultūrinis sluoksnis paplautas ir toliau nuo Jaros ir nuo Aluotės pusės, todėl tolesni šios gyvenvietės tyrinėjimai netikslingi.

Vygandas Juodagalvis

KUBILĖLIŲ 1-OJI GYVENVIETĖ

Gyvenvietė yra Kubilėlių kaimo (Šakių raj., Būblelių apyl.) ŠV pakraštyje, kairiajame Šešupės krante, 0,3 km į V nuo Kudirkos Naumiesčio - Šlavikų kelio. Ji yra antroje viršsalpinėje terasoje, ariamame lauke, iš Š ir V apjuosta Šešupės vingio. 1984-1985 m. MAII ištyrė 100 m^2 plotą.

Nesudarytas kultūrinis sluoksnis - geltonas smėlis slūgsojo 10-40 cm gylyje, po ariamos žemės sluoksniu. Jo storis svyravo nuo 4 cm iki 40 cm, o tyrinėto ploto R dalyje esančioje duobėje siekė 90 cm. Giliau - įžemis - baltas smulkiagrūdis smėlis. Tyrinėtame plote aptikti 6 židiniai: 5 mažesni (50-120 cm skersmens) buvo kultūriniame sluoksnyje, o didesnysis (2 m skersmens) - 90 cm gylio duobėje, įleistoje į įžemį. Šio židinio pjūvyje užfiksuoti keli perdegusios žemės sluoksneliai. Ugnis čia buvo kūrenama ilgą laiką ir nekartą gesinta, užpilant smėliu. Matyt, tai alko židinio liekanos. Ploto R dalyje aptiktos 3 m skersmens duobės paskirtis neaiški; galbūt tai žeminės tipo statinio žymės.

Ariamojoje žemėje ir kultūriniame sluoksnyje surinkta virš 1000 titnaginių radinių: nuoskalų (80%), skelčių (13%), skaldytinių ir dirbinių (7%). Didžioji dalis koncentravosi aplink židinius ir ploto R dalyje esančioje duobėje. Nuoskalos ir skeltės dažniausiai smulkios, tamsių atspalvių titnago. Gau-